

ANDØY KOMMUNE

KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL 2018-2030

Andøy - Attraktiv bo- og tilflyttingskommune

24.05.2018 / 22.05.2019 (kap. 5 – føringer for arealbruk)

Vedtatt av kommunestyret 17.06.2019, sak 55/2019

Innholdsfortegnelse

1. Innledning.....	3
2. Visjon	3
3. Hovedutfordringer	3
3.1. Andøysamfunnets hovedutfordringer	3
3.2. Kommuneorganisasjonens utfordring	4
4. Andøy: Attraktiv bo- og tilflyttingskommune	5
4.1. Gjennomgående perspektiver	5
4.2. Omstillingsprogrammet Samskap.....	5
4.3. Utvikling og vekst	5
4.4. Levekår	11
4.5. Bærekraftig utvikling, klima og miljø	12
5. Føringer for arealbruk.....	16
5.1. Innledning	16
5.2. Boligområder og nærmiljø	16
5.3. Næringsareal og infrastruktur	16
5.4. Klima og arealbruk	17
5.5. Levende tettsteder	18
6. Kommunen som tjenesteyter.....	19
6.1. Utfordringer	19
6.2. Muligheter	20
7. Kommuneplanens handlingsdel/økonomiplan.....	21
8. Lovgrunnlag føringer og bakgrunn	23
8.1. Lovgrunnlag	23
8.2. Overordnede føringer	23
8.3. Veiledere.	24
8.4. Samfunnsdelens hovedtrekk	24
8.5. Medvirkning	24

Kommunestyrets vedtak, sak 55/2019:

1. Kommunestyret vedtar vedlagte forslag til kommuneplanens samfunnsdel for 2018 – 2030, datert 24.05.2018, med de endringer som kommer frem i forslaget til endringer i kapittel 5 – føringer for arealbruk, datert 22.05.2019, og med følgende endringer vedtatt av Andøy formannskap:

Punkt 5.1 Innledning:

Andøysamfunnet har store ambisjoner for vekst knyttet til en rekke næringer og boligutvikling. Gjennomføring av disse planene vil få konsekvenser for kommunens arealplanlegging. Gjennom planperioden må det derfor legges opp til en offensiv strategi i tråd med kommunens visjon "Sammen skaper vi fremtid i Andøy".

Punkt 5.5, kulepunkt 3:

Legge til rette for kommunal tjenesteyting i hele kommunen.

2. Behovet for revidering av planen vurderes innen utgangen av 2022.

1. Innledning

Kommuneplanens samfunnsdel skal gi retninger og føringer for kommunens samlede utvikling i et langsiktig perspektiv. I denne planen ser vi på ønsket utvikling fram mot 2030.

Kommuneplanen skal gi et mobiliseringsløft gjennom å skape optimisme, stolthet og framtidstro samtidig som planen i seg selv er et sentralt styringsverktøy for politikere og administrasjon. Samfunnsdelen skal kobles mot økonomiplan med handlingsdel og gi føringer til kommunedelplaner og fag - og temaplaner. I kommuneplanprosessen er det utarbeidet planstrategi med egen statusmelding og planprogram som er viktige grunnlagsdokumenter for samfunnsdelen.

Kommuneplanens samfunnsdel skal legges til grunn for kommunens egen virksomhet og for statens og regionale myndigheters virksomhet i kommunen.

Tidlig i neste kommunevalgperiode skal det utarbeides ny planstrategi der man kan ta stilling til om strategisk samfunnsdel skal revideres eller utvikles videre. En har lagt vekt på å utarbeide et kortfattet og oversiktlig dokument som inneholder visjon, hovedmål og satsingsområder mot år 2030.

2. Visjon

Visjonen er en visjon som er utviklet i arbeidet med omstillingssøknaden og som skal utvikle kommunen for økt bolyst og for å skape interessante arbeidsplasser.

I 2016 besluttet Stortinget å legge ned Andøya flystasjon, noe som vil bety bortfall av arbeidsplasser og befolkningsreduksjon på mer enn 16 %¹. Kommunen har fått omstillingsstatus og har etablert omstillingsorganisasjonen Samskap. Kommunestyret har vedtatt omstillingsprogram for perioden 2017 - 2023 med prioriterte satsingsområder.

Visjonen "Sammen skaper vi framtid i Andøy" er ambisiøs og uttrykker tiltro til at Andøys innbyggere vil virkeliggjøre visjonen gjennom videre samhandling om utvikling av kommunen. Visjonen inviterer alle med og baserer seg på at utviklingen av kommunen vil bli bedre jo flere innbyggere som bidrar. Visjonen er vedtatt av kommunestyret.

Visjonen for omstillingsarbeidet er også kommunens visjon for kommuneplanens samfunnsdel.

3. Hovedutfordringer

3.1. Andøysamfunnets hovedutfordringer

Den store utfordringen for Andøy kommune er at det har vært en jevn befolkningsreduksjon siden 70-tallet. I 2016 da Stortinget vedtok nedleggelsen av Andøya flystasjon, var alle klar over at dette ville få svært store konsekvenser for kommunen. Nordland fylkeskommune gjennomførte en konsekvensanalyse i tilknytning til omstillingssøknaden, analysen synliggjorde bortfall av 339 arbeidsplasser og ytterligere befolkningsreduksjon på 677 personer.

Kommunen hadde rundt 8 000 innbyggere tidlig på 70-tallet. Deretter har antall innbyggere blitt redusert årlig, til i underkant av 5 000 i 2017. Trenden med befolkningsnedgang forventes å bli forsterket av nedleggelsen av flystasjonen.

¹ Strategisk utviklingsanalyse, Andøy kommune 2017 av Essensi AS

Andøy kommune har også en ugunstig befolknings sammensetning med økende antall eldre og reduserte fødselstall. Andelen eldre er dermed økende. Dette innebærer at det blir færre i arbeidsfør alder som skal ivareta en aldrende befolkning. De siste årene har det vært tilflytting av utenlandske innbyggere, noe som har ført til en viss stabilisering av innbyggertallet.

3.2. Kommuneorganisasjonens utfordring

Kommuneorganisasjonens hovedoppgave er tjenesteyting til innbyggerne i kommunen. Tjenester tilknyttet oppvekst, helse og omsorg, teknisk drift mm. er omfattende. Selv om ulike forhold kan bedres, oppleves tjenestene som i all hovedsak gode.

En av kommunens største utfordringer er knyttet til økonomiske ressurser som følge av blant annet befolkningsnedgang. Etersom overføringene fra stat til kommuner er basert på befolkningsgrunnlag, innebærer en befolkningsstagnasjon og/eller nedgang i all hovedsak reduserte overføringer fra staten. Samtidig flytter staten stadig flere oppgaver til kommunene uten at det nødvendigvis medfører økte inntekter som står i forhold til de utgiftene som nye og endrede oppgaver innebærer. Eksempler på dette kan være nye oppgaver som følge av samhandlingsreformen og innføring av norm for antall lærere i grunnskolen.

Kommunereformen ble initiert for å effektivisere kommunene, noe som signaliserer ytterligere økonomisk innstramning for kommuner som ikke slår seg sammen med sine naboer. Staten har signalisert reduserte overføringer i framtiden. Andøy kommune valgte å bestå som egen kommune. Andøy er forøvrig definert som en ufrivillig småkommune (i ihht. strukturkriterium for fastsettelse av basistilskudd). Selv om Andøy defineres som en ufrivillig småkommune på grunn av reiseavstander, vil det fortsatt være behov for endringer som kan gi reduksjon i driftsutgiftene i årene framover.

Kommunens rolle som samfunnsutvikler er viktig. Oppgavene med å iverksette tiltak for å stanse befolkningsreduksjonen er komplekse. Dels fordi flesteparten av kommuneansatte jobber med tjenesteyting og dels fordi samfunnsutviklingen påvirkes av flere forhold utenfor kommunens handlingsrom. Her kommer nedleggelsen av Andøya flystasjon inn som et viktig element. Andøy kommune har fått omstillingsstatus og midler til å iverksette utviklingsprosjekter som kan bidra til en positiv samfunnsutvikling for kommunen.

Andøy kommune har liten økonomisk handlefrihet. Det er behov for store investeringer til blant annet nytt sykehjem og omsorgsboliger, og årlige låneopptak er større enn det som årlig tilbakebetales på tidligere låneopptak. Nye investeringer skal lånefinansieres og gjør at kommunens utgifter til renter og avdrag på lån øker. Det betyr at nye behov og nye oppgaver må løses ved å frigjøre ressurser fra eksisterende drift, det krever endringer som bidrar til utgiftsreduksjoner.

Samtidig viser tilbakemeldinger i workshoper som er gjennomført i forbindelse med denne planen at det er nettopp kommunale tjenester, som ikke er lovpålagt, som kan bidra til å gjøre Andøy til en attraktiv kommune å bo og etablere virksomheter i.

Kommunen må effektivisere sine tjenester, samtidig som tjenestenivået ønskes opprettholdt. På bakgrunn av dette er man avhengig av endringer/nye løsninger og av frivillig innsats som et supplement til de kommunale tjenestene.

4. Andøy: Attraktiv bo- og tilflyttingskommune

Et hovedmål er å gjøre Andøy kommune mer attraktiv som bo- og tilflyttingskommune. Folk velger bosted ut i fra sine ønsker, særlig innenfor rammene av bolig- og arbeidsmarkedet.

Det er gjennomført analyser, folkemøter og workshoper med politikere og innbyggere i forbindelse med planarbeidet. Disse har synliggjort utfordringene som er beskrevet foran, men også fokusert på de mange positive sidene ved å bo i Andøy kommune. Følgende nevnes:

- ▶ Omstillingsvilje
- ▶ Samhold
- ▶ Tro på framtiden
- ▶ Godt sted å bo
- ▶ Flott natur
- ▶ Et trygt samfunn
- ▶ Muligheter for å skape nye arbeidsplasser

Videre beskrivelse vil omhandle de viktigste politiske forutsetningene og satsningsområdene for Andøy kommune. I samfunnsplanen er det valgt 4 gjennomgående perspektiver:

Gjennomgående perspektiver:

- ▶ Omstillingsprogrammet Samskap
- ▶ Utvikling og vekst
- ▶ Gode levekår
- ▶ Klima og miljø

4.1. Gjennomgående perspektiver

I denne delen beskrives de 4 gjennomgående perspektiver som er av generell viktighet, og er et resultat av både nasjonale og lokale utviklingstrekk.

4.2. Omstillingsprogrammet Samskap

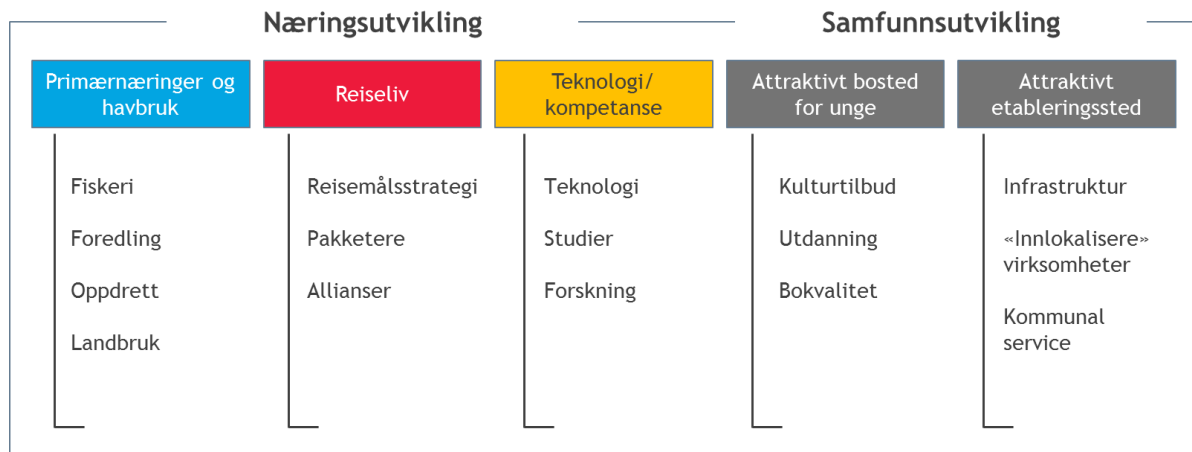
De nærings- og samfunnsmessige effektene av vedtaket om å legge ned flystasjonen er analysert og omstillingsprogrammet Samskap er etablert for perioden 2017 - 2023. Kommunen har fått status som omstillingskommune og vil få midler til gjennomføring av et omstillingsprogram som skal motvirke de negative nærings- og samfunnsmessige effektene denne nedleggelsen vil innebære.

Omstillingsprogrammet innebærer en mulighet for å utvikle Andøy kommune til en mer attraktiv bo- og tilflyttingskommune.

4.3. Utvikling og vekst

Andøy kommune har opplevd en sterk nedgang i aldersgruppene 0-15 år og 20 til 66 år. Innvandring de siste årene har motvirket noe av befolkningsnedgangen, og har bidratt til bedre aldersbalanse mellom yngre og eldre. Likevel viser befolkningsprognosene fra SSB at man er avhengig av tilflytting og innvandring for å opprettholde befolkningsnivået.

Omstillingsprogrammet Samskap skal arbeide for å erstatte bortfall av arbeidsplasser og jobber innenfor følgende satsingsområder:

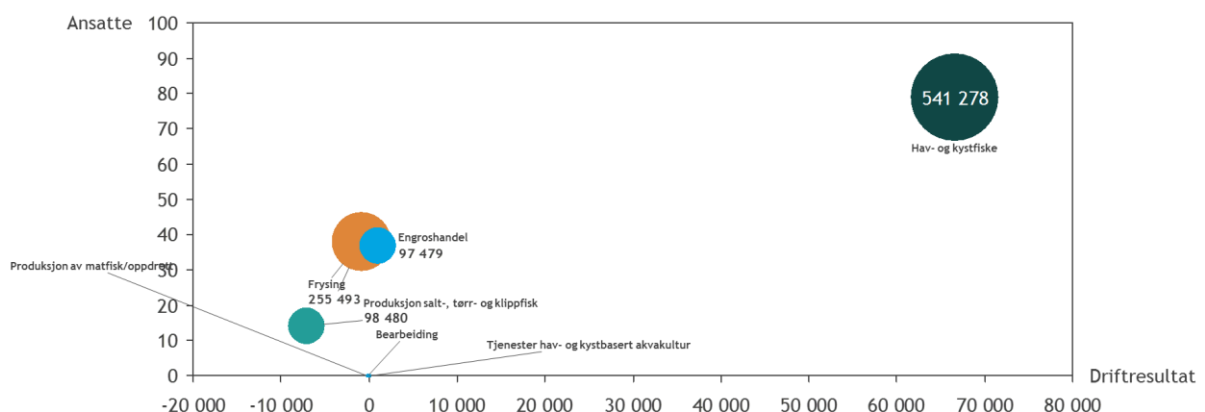

Figur 1: Innsatsområder, strategisk utviklingsanalyse (Fra Samskap)

4.3.1. Næringsutvikling - Primærnæringer og havbruk

I Samskap er det mål om å øke antall årsverk i disse bransjene med 50 årsverk innen 2023. I figur 3 er bransjene innen Primærnæringer og havbruk illustrert ved hjelp av statistikk for antall ansatte, omsetning og lønnsomhet i 2016. Lønnsomhet måles langs den horisontale akse, sysselsettingseffekten langs den vertikale akse og omsetningen illustreres med størrelsen på sirklene.

Fiskeri vises her som den bransjen med størst omsetning, lønnsomhet og den har også størst sysselsettingseffekt. Andøy har lange tradisjoner i denne bransjen og har naturlige fortrinn med sin beliggenhet. I tilknytning til fiskeriene har Andøy også industri i bransjene Fryseri, engroshandel og Produksjon av salt-, tørr- og klippfisk. I 2016 var disse næringene viktige for sysselsettingen og de hadde relativt god omsetning. Lønnsomheten var imidlertid svak. Andøy kommune må i planperioden støtte og hjelpe fiskebåtene og bistå bedriftene i næringskjeden etter fangstleddet, slik at de kan bedre sin lønnsomhet. En viktig faktor for å øke verdiskapningen knytter seg til transport. Gode samferdselsløsninger vil gjøre det mulig å frakte fersk fisk raskt til markedet, noe som er en forutsetning for lønnsom drift. I tillegg til næringsliv vil god samferdsel være til glede for privatpersoner, dette gjelder intern transport i kommunen og muligheten til å reise/pendle inn og ut av kommunen.

Figur 2: Antall ansatte, omsetning og lønnsomhet i primærnæringer og havbruk. Andøy kommune 2016. Tall i hele 1000.

Tallmaterialet i figur 3 omfatter ikke enkeltpersonforetak, dette utelukker store deler av landbruket samt andre i primærnæringer som driver smått. I følge SSB er det 48 sysselsatte i 2016 i næringen. 39 personer driver husdyrhold og ytterligere 3 med kombinasjon husdyr og planteproduksjon. Videre jobber 6 personer med tjenester tilknyttet næringen. Det er anslått i

omstillingsplanen til Andøy kommune at det er ca. 45-50 bruk med produksjon av melke (ku- og geitemelk), kjøttproduksjon (fe, sau, gris) og egg. Det anses å være et begrenset potensial for sysselsettingsvekst i næringen. Både landbruk og fiskeri, har betydning for kulturhistorie og opplevelser som kan videreutvikles i samarbeid med reiseliv.

Bransjene "Produksjon av matfisk/oppdrett", "Bearbeiding" og "Tjenester hav- og kystbasert akvakultur" er næringer som ikke er til stede i Andøy kommune i form av registrerte selskaper. I figur 3 er disse uten ansatte og uten omsetning. Dette er et satsingsområde i Samskap og det må være en prioritert oppgave for kommunen å legge til rette for etablering og oppbygging av bedrifter innenfor disse næringene. Det er ulike initiativ på gang fra enkeltbedrifter om oppdrettsanlegg på land. Dette aktualiserer behovet for en ferdigstillelse av den regionale kystzoneplanen i samarbeid med de andre kommunene i Vesterålen. Erfaring fra andre steder i landet viser at det kan være mange motstridende interesser i kystsonen. En kystzoneplan kan avdekke dette, og finne gode løsninger som alle parter kan støtte. En kystzoneplan anses som nødvendig verktøy for næringsutvikling innen fiskeri og havbruk.

Andøy ligger strategisk til rette for å ta imot fangst av fersk fisk. Derfor bør det være gode muligheter for å utvikle foredlingsindustri og nisjeprodukter. Fangst av fisk er sesongvirksomhet med stor aktivitet i vinterhalvåret. Omstillingsplanen inneholder en strategi for utvikling av foredlingsindustri og nisjeprodukter basert på marine råstoffer. Andøy er derfor avhengig av tilrettelegging for helårsdrift innenfor foredling av fersk fisk.

"Samskap fokuserer naturlig nok på utvikling av Andøy kommune, samtidig er det viktig å være oppmerksom på at kommunen er en del av "et større hele". Derfor er det viktig å undersøke de muligheter som finnes i regionen for en god samfunns- og næringsutvikling."

4.3.2. Næringsutvikling - Reiseliv

Andøy har en vakker natur og har mye å by på av naturopplevelser for turister. I dag er sysselsettingen størst på områder som bidrar med servering, overnatting og opplevelser. Mange tilbud er bygd opp rundt hvalsafari-virksomheten.

Reiselivsnæringen i Andøy kommune er en sammensatt næring og preges av mange små og bittesmå bedrifter. Felles for de aller fleste reiselivsaktørene i Andøy er at den enkeltes tilbud ikke alene representerer en helhetlig opplevelse. For at kundene skal få det de ønsker, må de enkelte tilbudene settes sammen til en helhet som markedsføres i fellesskap. Reiselivsnæringens produkter er kjennetegnet av at de må konsumeres på det stedet de blir produsert. Potensialet for å utvikle reiselivsnæringen i Andøy som en framtidsrettet, lønnsom næring som skaper varige helårsarbeidsplasser i Andøy kommune er absolutt til stede.

Målet er å øke sysselsettingen i reiselivet og det må jobbes med å utvikle attraktive tilbud for et voksende antall turister. I tillegg til dagens tilbud bør det utvikles flere attraksjoner, jfr. prosjektet The Whale. Andøy kommune trenger flere kvalitetsprodukter for å bli et attraktivt reisemål. I denne sammenheng må det også tas hensyn til hvilket turistvolum som er nødvendig for måloppnåelse om 100 nye sysselsatte i reiselivsnæringen fram mot 2023. Prosjektet Go Andøy har som mål at Andøy skal bli et helårig og bærekraftig reisemål.

Generelt er det en vekst i reiselivet til Norge og det gjelder alle årstider. Samtidig må man balansere ekspansiv vekst i reiselivet med det som er den største opplevelsen turister kan få oppleve her. Nemlig en uberørt natur og et reisemål som ikke oppleves som "turistifisert". For mange turister er været, dyreliv, nordlys, midnattssol og friluftsliv eksklusivt i seg selv. Det er turistvekst i Nord-Norge og det vil det være naturlig at noen av de tilreisende vil kombinere besøk til nordnorske byer med kortere opphold på mindre destinasjoner. Med god tilrettelegging vil Andøy kunne få en stor del av dette markedet.

Skal Andøy ta en slik posisjon må man tenke bærekraft, naturvern, samt videreføre samarbeid med Visit Vesterålen og andre aktører på større destinasjoner. For Andøy er det en fordel at man ligger en kort flytur fra Tromsø og Bodø.

Fritids- og turistfiske bør tilrettelegges slik at dette ikke er til trengsel for kystfiskeflåten, som bidrar til stor verdiskapning.

Opplevelsen for en turist omfatter mer enn den service man får på hoteller, serverings- og reiselivsattraksjoner. Kompetanseutvikling i reiselivsbedriftene og samfunnet generelt er sentralt for å utvikle et attraktivt reisemål. Utviklingen av Andøy som et sted turister ønsker å reise til, impliserer også stedsutvikling som bidrar til økt bolyst. En slik utvikling bidrar til å gjøre Andøy attraktiv for turister og som bosted for unge.

4.3.3. Næringsutvikling - Teknologi og kompetanse

Under satsingsområdet "Teknologi og kompetanse" har Samskap mål om å skape 200 nye arbeidsplasser. Strategien baserer seg på å støtte utvikling og knoppskyting fra Andøy Space Center med underliggende selskaper, Andøya Test Center og NAROM. Videre er det ønske om å styrke Andøy videregående skole sine nasjonale tilbud innenfor teknologi. I workshopene ble det hevdet at lokal ungdom i mindre grad valgte denne linjen på videregående skole, og det er ønskelig at flere lokale ungdommer motiveres til å velge denne utdanningsretningen.

I og med at man har etablert et høyteknologisk miljø på Andøya er det ønskelig å få utredet mulig lokalisering av forskningsmiljø og høyere studier i Andøy. Dette kan igjen styrke utvikling av nye kompetansebedrifter som viktige underleverandører til romteknologi og andre fokusnæringer. Dersom ungdom ser mulighet for yrkeskarriere kan det stimulere flere til å velge teknologisk utdanning.

I Samskap er det også ønske om å støtte arbeidet med å utvikle og etablere et senter for droneteknologi. Droneteknologi blir tatt i bruk i stadig flere deler av næringslivet. Samtidig er dette en ny næring/teknologi hvor det er behov for utdanning og sertifisering.

Innenfor teknologi er det klart at Andøy kommune har en gunstig situasjon i og med at det eksisterer et miljø med teknologer. Dette burde igjen medføre mulighet for utvikling av teknologiske kompetansemiljøer i andre bransjer. Eksempelvis er det et ønske om å utvikle havbruksnæringen i Andøy. I dag er dette en ny næring som etter hvert vil tiltrekke seg teknologi. Trolig vil havbruksnæringen og fiskemottak og-foredling i stadig større grad bli robotifisert. Dette innebærer at disse bransjene muligens ikke vil tilføre så mange arbeidsplasser. Samtidig vil dette innebære at Andøy vil tiltrekke seg kompetanse på feltet. I og med at kommunen er omstillingskommune ligger det til rette for at omstilling til digitale løsninger kan skje raskere på Andøy enn andre steder, og Andøy kan ta en sterk posisjon om man er bevisst denne muligheten.

4.3.4. Samfunnsutvikling - Attraktivt bosted for unge

Skal man sikre utvikling og vekst i Andøy vil det være avhengig av at innbyggerne har en identitet knyttet til Andøy. I workshopene kom det fram behov for å styrke identiteten slik at man kan framstå som stolt av hvem man er og hvor man kommer fra. Tilreisende uttrykker at andværingen er lett å komme kontakt med. Så innbyggerne har all grunn til å være stolte av hva man har å tilby i kommunen.

De som er unge i dag er opptatt av å ha et godt kultur- og fritidstilbud. Andøy er en langstrakt kommune. Samtidig er det ikke befolkningsgrunnlag for kollektivtrafikk med tett regularitet. Ungdom er derfor avhengig av voksne som kan frakte de til og fra fritidstilbud.

I dag må ungdom reise bort fra kommunen for å ta utdanning. Kommunen må tilrettelegge med et variert arbeidsmarked slik at ungdom kan vende tilbake etter endt utdanning. I workshopene har man diskutert behovet for jobb til både enkeltpersoner og samboere/ektefeller. Ønsker man å tiltrekke familier for å flytte til Andøy må det være arbeidstilbud til begge parter og det kommunale tilbudet av tjenester som unge familier har behov for, som skole og barnehage må være til stede.

I 2017 er Andøy kjent utad for nedleggelsen av flystasjonen. Enkelte medieoppslag har vært av negativ karakter. Det er behov for å bygge opp et positivt omdømme som kan gjøre kommunen attraktiv for unge. Dette er også nødvendig dersom man skal lykkes med næringsutvikling og å skape nye arbeidsplasser. Det kreves målrettet og langsiktig arbeid for å oppnå et godt omdømme. Dette gjøres ved å utvikle Andøy til en god kommune å bo i, med gode muligheter for interessante jobber, gode offentlige tjenester og et rikt fritidstilbud. Samtidig som man jobber med dette må man underveis fortelle omverdenen om det man får til. Det bør jobbes strategisk med kommunikasjon.

4.3.5. Samfunnsutvikling - Attraktivt etableringssted

Et viktig element ved å bygge omdømme i Andøy er etablering av nye arbeidsplasser. Dersom man skal lykkes med å få nye bedrifter til å lokalisere seg på Andøy er vi avhengig av å utvikle infrastrukturen. Innad i kommunen er det behov for god infrastruktur, det gjelder både transport og tilgang til eksempelvis bredbånd for å opprettholde informasjons- og kommunikasjonsflyt.

Et attraktivt etableringssted henger tett sammen med ønske om næringsutvikling. Fiskeriene er avhengig av havner, turistnæringen er avhengig av flyplass, hurtigruteanløp, fergeanløp, gode veger og standardheving på turveger og -stier.

Bedrifter i dag vurderer mange elementer når de velger hvor de skal etablere seg. Det er tilgang til råvarer, kompetanse er sentralt, men også omfanget av kulturtilbud, muligheter for utdanning, boligmarkedet, næringssammensetning etc er viktig elementer. "Alt henger sammen med alt", derfor er det viktig at Andøy kommune utvikler alle satsingsområder i kjølvannet av Samskap i parallell.

4.3.6. Samfunnsutvikling - Øke lokaldemokratiets rolle og status

Andøy kommune ønsker å rette fokus mot den demografiske utfordringen om å sikre høy deltakelse i lokalpolitikken og påvirkningskraft overfor de krefter som er med å forme lokalsamfunnet. Det er ønskelig å utvikle en kommune som er styrt av politikere som har legitimitet til å utøve lokalpolitisk skjønn.

Mål	Utvikling og vekst Strategier
▶ Opprettholde befolkningen på 5000 innbyggere med en mer balansert alderssammensetning	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Andøy kommune skal tilrettelegge for å utvikle et differensiert arbeidsliv med varierte arbeidsplasser ▶ Andøy kommune skal lage en boligstrategi tilpasset ungdom i etableringsfasen ▶ Andøy kommune skal utvikle en strategi for bedre samhandling mellom kommunen og frivillige organisasjoner ▶ Andøy kommune skal opprettholde kommunale tjenester av høy kvalitet ▶ Bygge ut infrastruktur og utvikle kommunikasjonen i kommunen
▶ Identitet og omdømme- Sammen skaper vi framtid i Andøy	▶ Andøy skal starte opp et omdømmeprojekt som skal gi omverdenen et positivt inntrykk av kommunen utvikle intern stolthet.

	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Identitets- og omdømmearbeidet skal involvere alle innbyggere ▶ Omdømmeprosjektet skal samle og kommunisere suksesshistorier ▶ Styrke Andøy sin identitet ved å gi yngre generasjoner opplæring i lokal historie og tradisjoner
<ul style="list-style-type: none"> ▶ Næringsutvikling og arbeidsplasser ▶ Skape grunnlag for en offensiv næringsutvikling og vekst i kommunen ▶ Samskap har utviklet mål for omstillingsprogrammet fram mot 2023 <ul style="list-style-type: none"> - 50 årsverk innen sjømat - 200 årsverk innen romfartsteknologi - 100 årsverk innen reiseliv - Etablere 60 nye bedrifter ▶ Stabilisere sysselsettingen på dette nivå i resten av planperioden ▶ 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Gjennomføre de mål og tiltak som ligger i Samskap fram mot 2023 ▶ Øke nyetableringer og styrke verdiskapingen og sysselsettingen i privat næringsliv, spesielt i fiskeri, reiseliv og teknologi/kompetanse ▶ Intensivere arbeidet med gründervirksomhet, videreutvikle næringsklynger og næringer med stort vekstpotensial ut fra målet om bærekraftig utvikling. ▶ Arbeide aktivt for en positiv næringsutvikling på Andenes og i hele kommunen ▶ Videreføre kompetanse innen nærings- og samfunnsutviklingen man får gjennom Samskap ▶ Skape gode muligheter for å etablere seg for både privatpersoner, familier og næringslivet. ▶ Aktiv etablererservice. Ha en god oversikt over bedrifter som planlegger flytting/knoppskyting ▶ Utvikle kommunens service overfor næringslivet som skal preges av en positiv og løsningsorientert grunnholdning ▶ Å legge til rette for samhandling mellom aktører i reiselivsbransjen ▶ Utvikle og markedsføre Nasjonal Turistveg Andøy ▶ Utvikle og etablere prosjektet The Whale
<ul style="list-style-type: none"> ▶ Livskraftig lokaldemokrati med økt valgdeltakelse 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Andøy kommune skal tilrettelegge for økt lokalpolitisk deltakelse, og åpne for dialog med innbyggerne ved hjelp av folkemøter og temadager ▶ Andøy kommune skal øke politikernes status gjennom kompetanseheving av lokalpolitikere ▶ Andøy kommune skal øke rekrutteringen av unge politikere, blant annet gjennom tilrettelegging for et aktivt ungdomsråd

4.4. Levekår

Levekår kan defineres som «individenes tilgang på ressurser som de kan bruke på ulike arenaer for å kontrollere og bevisst styre sine livsvilkår(kilde)». Dette handler i korthet om hvordan befolkningen i Andøy har det og hvordan ulike tilbud, både offentlige, private og frivillige legger til rette for et godt liv.

Basert på blant annet OECD indikatorer har SSB utviklet ulike parametere for å måle levekår i Norge. Disse indikatorene er subjektive og objektive mål på følgende:

- Livskvalitet
- Helse
- Sosiale relasjoner
- Arbeid og utdanning
- Bolig og nærmiljø
- Fritid
- Trygghet
- Økonomi
- Politiske ressurser og deltagelse

Folkehelsepolitikkenes overordnede mål er flere leveår med god helse i befolkningen. Lov om folkehelsearbeid av 2012 setter i større grad enn tidligere fokus på bakenforliggende årsaker til helseutfordringene (ernæring, inaktivitet, rus, tobakk, økonomi mm). Et slikt fokus peker mot en bred involvering i folkehelsearbeidet som omfatter kontinuerlig politisk involvering og tiltak i alle sektorer.

Loven gir videre kommunen plikt til å skaffe seg oversikt over helsetilstanden i befolkningen. Andøy kommune har utarbeidet et dokument som viser og identifiserer folkehelseutfordringene i kommunen nå og i fremtiden², herunder konsekvenser og årsaksforhold. Denne viser blant at andelen barn (0-17) år som bor i husholdninger med lav inntekt er høyere enn gjennomsnittet for landet. Derimot er trivselen i 10-klasse tilsvarende gjennomsnittet for landet. Videre viser analysen at frafallet i VGS er høyere enn i landet. Folkehelseanalysen viser at andelen med overvekt er høyere enn gjennomsnittet for landet. Videre viser tall fra 2016 at boforholdene på Andøya er bedre enn gjennomsnittet for landet. Den opplevde statusen for befolkningen i Andøy vedrørende folkehelsen er det viktigste å jobbe målrettet med for å forbedre levekårene i kommunen. Gjennom workshoper med ulike interessegrupper fremheves følgende positive forhold knyttet til levekår i Andøy:

- ▶ Et bredt fritidstilbud med mange lag og foreninger
- ▶ Gode forhold ute i naturen. Gode løyper, «Telltur» og «Ti på topp»
- ▶ God opplevd trygghet på Andøy
- ▶ Mange eier boligen selv og de fleste bor i enebolig
- ▶ Folk bryr seg om hverandre
- ▶ Godt kulturtilbud

Vedørende utfordringer og områder for forbedring trakk gruppen frem følgende områder:

- ▶ Manglende møteplasser for barn/unge og eldre
- ▶ For få læreplasser i bedriftene
- ▶ Mangel på kontinuitet i legetjenesten
- ▶ For dårlig infrastruktur
- ▶ Mangel på offentlig transport

På bakgrunn i de identifiserte utfordringene har Andøy kommune satt seg følgende mål med tilhørende tiltak for samfunnsdelen til kommuneplanen.

² Oversiktsdokument over helsetilstanden og påvirkningsfaktorer i Andøy Kommune, 2015

Mål	Levekår Strategi
Andøy skal være en kommune med gode levekår	Det etableres flere møtesteder for barn, unge og eldre
	Det skal legges til rette for et inkluderende arbeidsliv og et godt utdanningstilbud
	Andøy kommune skal videreutvikle kultur og fritidstilbudet
	Det skal legges til rette for god folkehelse

4.5. Bærekraftig utvikling, klima og miljø

I Plan- og bygningslovens formål står det at samfunnsplanen skal legge vekt på langsiktige løsninger, og beskrive konsekvenser for miljø og samfunn. I dag er det sterkt fokus på klimaendringer. Andøy kommune sitt utgangspunkt er at klimaendringene er globale, men årsakene, skadene og løsningene finnes lokalt. For å lykkes med det er bærekraftig utvikling viktig, men hva er bærekraft?

4.5.1. Bærekraft

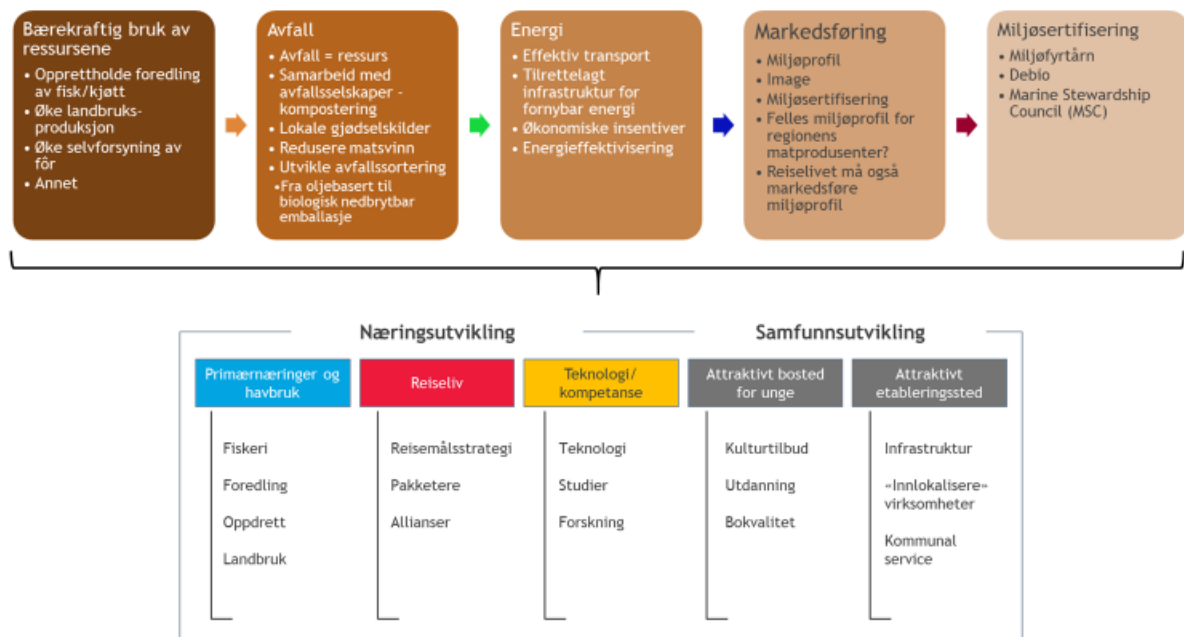
Bærekraftig utvikling handler om å ta vare på behovene til mennesker som lever i dag, uten å ødelegge for framtidige generasjoner muligheter til å dekke sine. Dette er i grove trekk FNs definisjon på bærekraft. Bærekraft kan også forklares ved hjelp av modellen i figur 5.

En utvikling som tilfredsstillende økonomisk og sosial bærekraft kan karakteriseres som "rettferdig" fordi den fordeler verdier. En utvikling som tilfredsstillende sosial og miljømessig bærekraft vil være utholdelig, men den vil ikke være varig fordi den har ikke et økonomisk fundament. Dersom en utvikling bare tilfredsstillende miljømessig og økonomisk bærekraft kan løsningen være levedyktig, men mangle sosial støtte. Med tiden vil en slik likevekt ikke opprettholdes på grunn av motstand fra de som finner den urettferdig. Dette er bakgrunnen for at FN definerer bærekraft i tre dimensjoner og at bærekraft avhenger av at social, miljømessig og økonomisk bærekraft sikres samtidig.

Bærekraftbegrepet kan konkretiseres lokalt ved å knytte det til det utviklingsarbeid som nå skal gjennomføres i Samskap og som kommunen ønsker å videreføre etter at omstillingsprogrammet avsluttes i 2023.

Figur 3: FNs modell for bærekraft

Figur 5: Verdikjede for bærekraft relatert til satsingsområder i Samskap

I figur 7 er det skissert en verdikjede for bærekraft som Andøy kommune kan jobbe for å utvikle. Som følge av Samskap er det et helt klart mål å utvikle næringsliv innen foredling i fiskeindustrien, noe som er i tråd med en bærekraftig bruk av ressursene.

Neste trinn i verdikjeden er å betrakte avfall som en verdifull ressurs. I denne sammenheng er det planer om å bygge opp et aquaponics anlegg, der næring fra vann til fiskeoppdrett benyttes som gjødsel til torvproduksjon.

Dette innebærer at det er initiativ for næringsutvikling som er i tråd med bærekraftbegrepet til FN. Andøy ønsker å støtte denne form for næringsutvikling. Utvikling av bærekraftig håndtering av avfall kan gjøres i form av næringsutvikling og det kan gjennomføres internt i kommuneorganisasjonen i form av reduksjon av avfall og for å utnytte avfall som ressurs i en sirkulær økonomi.

Energieffektivisering har vært viktig for Andøy kommune i mange år og man har vært bevisst på energieffektivisering. Dette fokus må Andøy kommune ha videre og ved nye investeringer skal energieffektive løsninger ligge til grunn.

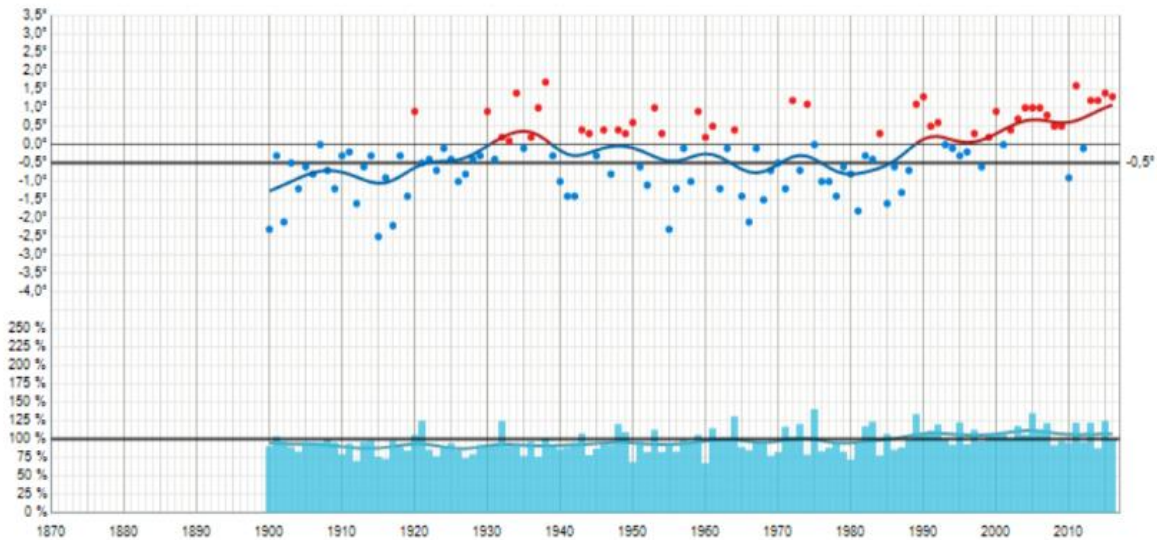
Markedsføring vil være viktig for å markedsføre Andøy som en bærekraftig kommune. Unge mennesker er opptatt av tiltak for å bedre klima. Med tanke på kommunens behov for å bedre sitt omdømme vil et fokus på bærekraft være et viktig element. Markedsføring av kommunens miljøprofil vil også være nyttig for veksten som er ønsket i reiselivet, dette innebærer også at reiselivet selv er bevisst på å være miljøvennlig.

Som et siste punkt i bærekraftig verdikjede er sertifiseringer. Næringslivet ser i dag at det er lønnsomt å sertifisere produkter og bedriftene med miljøsertifikater av forskjellige slag, da kundene blir mer og mer bevisst på den effekt de produkter de kjøper har på miljøet. Andøy kommune som organisasjon må også gjennomføre miljøsertifiseringer.

Globalt er klima- og miljøutfordringene tydelige. Internasjonale og nasjonale tiltak (miljøsertifisering mm) driver kommunal og privat tjenesteyting og næringsliv i bærekraftig retning. Omlegging til et mer bærekraftig samfunn krever både holdningsendring av den enkelte innbygger og at samfunnet tilrettelegger for at det kan tas klima- og miljøvennlige valg i hverdagen.

4.5.2. Klima

Kommunen ønsker at samfunnet skal forberedes på og tilpasses klimaendringene. At samfunnet er klimatilpasset, betyr at det er i stand til å begrense eller unngå ulemper som følge av klimaet og å utnytte nye muligheter. Klimaendringer kan påvirke hvor det kan bygges, hvilke bedrifter og næringsliv det skal legges til rette for, tjenesteyting mm.

Figur 6: Klimastatistikk for Nord-Norge etter 1990. Kilde yr.no

Grafen viser langtidsstatistikk for temperatur og nedbør i Nord-Norge. Prikkene viser gjennomsnittlig middeltemperatur.

Normalen vises som en tykk horisontal strek. De blå stolpene i bunnen av bildet gir en indikasjon på hvor mye nedbør som har falt sammenlignet med normalt. Normalt nedbørnivå er tegnet som en tykk strek over stolpene. Linjen er en utjevning over 10 år.

Figuren ovenfor illustrerer at det har blitt jevnt varmere og våtere. For Nord-Norges del har dette vært spesielt tydelig de siste 25 årene. Klimaforskningen viser at tendensen de siste 100 årene vil fortsette og sannsynligvis forsterkes. Dette underbygger hvorfor Andøy også må fokusere mer på tiltak som kan bidra til å redusere klimaendringene. Et spesielt forhold, som Andøy kommune må ta hensyn til i arealplanleggingen, er at store deler av selve Andøya er flat og har lav høyde over havet. Økte temperaturer vil medføre stigning av havhøyde. Nye data tyder på at hvis CO₂-utslippene fortsetter, vil temperaturen ha steget med to grader allerede i 2040, og 90 prosent av verdens kystområder vil oppleve at havet stiger mer enn 0,2 meter. Det er fare for at norskekysten vil oppleve stigninger på opptil 0,4 meter. Forskning.no opplyser videre at 80 prosent av verdens kystområder risikerer å oppleve en stigning av havnivået på 1,8 meter i år 2100. Havnivået er ingen konstant størrelse, så arealplanleggingen må ta hensyn til de periodene med høyest vannstand, samtidig som det kan være nødvendig å forberede seg på et høyere havnivå. Tiltak i denne forbindelse må vurderes i revisjon av kommuneplanens arealdel.

Det er også enighet om at klimaendringene vil øke sannsynligheten for mer ekstremnedbør, regnflom, jord-, flom- og sørpeskred, samt stormflo.

4.5.3. Miljø

Andøy kommune har et rent miljø med god tilgang på ren luft, rent drikkevann, ren natur med nærhet til fjell og strandsone. Store deler av kommunen er vernet i medhold av naturmangfoldloven. I kommunene er det 10 naturreservat i tillegg til Eikefjelldalen landskapsvernområde. Reservatene er opprettet for å bevare fugleliv, geologi, planteliv,

myrområder, våtmarker og sanddyner. Dette er urørte områder som det er interessant å bevare slik, samtidig er det også interessant for turister. Denne balansen må ivaretas.

Den stadig økende forsøplingen av strandsonen er en utfordring også for Andøy kommune. Kommunen har videre lite trafikkstøy, bileksos, svevestøv og forurenset grunn. Samlet sett har Andøy kommune lite lokale miljøutfordringer.

Kommunen har en spredt bosetting med lite utbygd kollektivnett og reduksjon av bilbruk er utfordrende. Utbygging av gang og sykkelveger i kommunens tettsteder kan bidra med noe (dette faller også sammen med viktige tiltak i et folkehelseperspektiv).

På bakgrunn i de identifiserte utfordringene har Andøy kommune satt seg følgende mål for å ivareta bærekraftig utvikling, klima og miljø med tilhørende tiltak for samfunnsdelen til kommuneplanen.

Klima og miljø	
Mål	Strategier
Andøy skal være en bærekraftig kommune	Andøy kommune skal sertifiseres som bærekraftig reisemål innen 2023
	Andøy kommune skal tilrettelegge for at bedrifter i Andøy blir miljøsertifisert
	Andøy kommune skal sertifiseres som miljøfyrtårn innen 2025.”
	Det utarbeides forvaltningsplaner og besøksstrategier for naturvernområder i Andøy kommune.
	Det skal jobbes for å gjøre Andøyatransektet til et marint verneområde.
	Kulturminneplan med fokus på skjøtsel utarbeides
Redusere netto energiforbruk	Et energinøytralt Andøy samfunn innen 2050
	Fokus på energibruk i skolene, undervisningen
	Alle nye kommunale bygg skal være lavenergibygg eller oppfylle passivhusstandard.
	Tilrettelegge for etablering av fornybar energiproduksjon.

4.5.4. Samfunnssikkerhet

Andøy har få kjente natur- eller virksomhetsrisikoer. Den omstilling samfunnet skal gjennomgå i planperioden innebærer at man bør overvåke om endringene kan påvirke samfunnssikkerheten.

5. Føringer for arealbruk

5.1. Innledning

Andøy kommune er i en stor omstilling som følge av nedleggelsen av Andøy Flystasjon. Dette medfører et behov for nytenkning knyttet til dagens arealbruk. Andøysamfunnet har store ambisjoner for vekst knyttet til en rekke næringer og boligutvikling. Gjennomføring av disse planene vil få store konsekvenser for kommunens arealplanlegging. Gjennom planperioden må det derfor legges opp til en offensiv strategi i tråd med kommunens visjon: «Sammen skaper vi framtid i Andøy.»

5.2. Boligområder og nærmiljø

Dagens boligsituasjon muliggjør i liten grad kjøp og leie av bolig i kommunen, både brukte og nye. Det er svært få boliger til salgs og få ledige boligtomter, spesielt med attraktiv beliggenhet. De fleste boliger er eldre, noe som øker behovet for modernisering.

I tilknytning til boligområder er det naturlig å ta hensyn til områdenes nærmiljø. Dette er viktig for barns oppvekst, og innbyggernes helse og trivsel. Under punkt 4.4 Levekår blir det synliggjort et behov for etablering av flere møtesteder for barn, unge og eldre. I tillegg er det viktig å tilrettelegge for god folkehelse.

Strategi:

Innbyggerne, både eksisterende og tilflyttende, skal ha gode muligheter til kjøp og utvikling av boliger i hele Andøy kommune.

Dette betyr at Andøy kommune skal:

- ▶ Legge til rette for nye boligfelt for de som ønsker å bygge egen bolig, herunder legge til rette for boformer for de som etterspør alternativer til enebolig.
- ▶ Tilrettelegge for flere boligområder uten krav til detaljregulering etter kommuneplanens arealdel.
- ▶ Arbeide for bedre synliggjøring av ledige tomter og boliger.

Andøy kommune skal også ha fokus på:

- ▶ Gode møtesteder for barn, unge og eldre.
- ▶ Sikker tilgang til gangfelt/sykkelvei fra nye boligområder og eksisterende områder med stor trafikkbelastning.
- ▶ Å avsette tilstrekkelig med arealer for kultur og fritidstilbud.
- ▶ Å underbygge og støtte lokale initiativ.

5.3. Næringsareal og infrastruktur

Andøy kommune har et variert næringsliv. Kommunen er også i en spennende omstillingsprosess der bortfall av arbeidsplasser på Andøy flystasjon gir rom for nytenkning. Omstillings- og utviklingsarbeidet har fokus på både primærnæringene og havbruk, samt nye reiselivsetableringer og høyteknologiske bedrifter. I arbeidet blir det også viktig med en god dialog med Forsvarsdepartementet for en tidlig avklaring av hvilke arealer på flystasjonen som eventuelt kan frigis til næringsvirksomhet og andre formål.

Kommunen har store arealer med urørt og til dels unik natur. Med ambisjoner om utvikling av arealkrevende, nye næringer vil dette medføre et stort press på disse arealene, også gjennom sikring av god infrastruktur til nye næringsarealer. Utfordringen blir derfor å få til en offensiv strategi for ny næringsutvikling, samtidig som urørt natur ivaretas på en god måte.

For å sikre en kunnskapsbasert og forutsigbar utvikling i kommunen bør det utarbeides et arealregnskap som kan sammenholdes med forventet utvikling. Dette blir et viktig grunnlag ved revisjon av kommuneplanens arealdel.

Kommunens sjøarealer har i dag begrensede arealbruksavklaringer gjennom kommuneplanens arealdel. Dette er en viktig problemstilling i prosessen med revisjon av kommuneplanens arealdel og i det pågående arbeidet med en regional kystsoneplan.

Kommunal planlegging skal også sikre naturgrunnet for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv. Andøy kommune vil derfor tilstrebe å få til en tidlig og god dialog med reindrifta i planspørsmål der de er brukere av arealer i kommunen (Hinnøydelen av kommunen). For å unngå irreversible skader eller ødeleggelser for samisk næringsutøvelse, kultur og samfunnsliv vil Sametingets planveileder benyttes som verktøy.

Strategi: Tilrettelegge for et variert næringsliv
--

Derfor skal Andøy kommune:

- ▶ Kartlegge og avsette tilgjengelige og velegnede utbyggingsarealer for næringsetablering.
- ▶ Arbeide for å få til en tidlig avklaring av hvilke arealer på flystasjonen som eventuelt kan frigis til næringsvirksomhet og andre formål.
- ▶ Arbeide for «rett næring på rett sted»
 - Virksomhet som skaper tungtransport lokaliseres til områder med god tilgjengelighet til hovedvegnettet.
 - Besøksintensiv virksomhet lokaliseres i tilknytning til kommunens tettsteder.
- ▶ Opparbeide attraktive tomtearealer for nyetableringer av privat næringsliv, spesielt innen fiskeri, reiseliv og teknologi/kompetanse.
- ▶ Sikre god planlegging gjennom utarbeidelse av arealregnskap
- ▶ Tilrettelegge for videre samarbeid med næringslivet ved opprettelse av felles møtearena i perioden etter Samskap.
- ▶ Delta aktivt i arbeidet med interkommunal kystsoneplanlegging.
- ▶ Kartlegge og avklare arealbehov for reindriftsnæringen og andre samiske interesser i kommunal arealplanlegging.

5.4. Klima og arealbruk

I dag er det få kjente natur- eller virksomhetsrisikoer i Andøy kommune. Likevel foreligger det et ønske om å forberede og tilpasse samfunnet for klimaendringer. Store deler av kommunens areal er flate marker med tilknytning til sjø, eller bebyggelse i nærrområde til fjell. Derfor vil det være naturlig å ta høyde for skredfareområder og forventet havnivåstigning når nye arealer skal vurderes i kommuneplanens arealdel. Til kommunens fordel er store deler av arealene ren natur eller grønne lungesom reduserer overvannsproblematikk.

At kommunen er langstrakt med spredt bebyggelse og lavt folketall medfører mange utfordringer for klimaforebyggende tiltak. Det synes lite hensiktsmessig å etablere et velfungerende nettverk for kollektivtransport til fordel for privatbilisme, og en spredt bebyggelse krever i utgangspunktet et høyere forbruk av energi for både private- og kommunale tjenester. Kommunen vil legge statlige planretningslinje for klima- og energiplanlegging til grunn for videre arbeid med tiltak og virkemidler. I tillegg vil Andøy kommune arbeide for at det skal produseres mer fornybar energi også innenfor kommunens grenser.

Strategi: Energinytralt Andøysamfunn innen 2050
--

Derfor vil Andøy kommune:

- ▶ Sikre god tilgang på ren luft, rent drikkevann, ren natur med nærhet til fjell og strandsone
- ▶ Ta hensyn til antatt fremtidig stigning av havnivå i kommunal arealplanlegging
- ▶ Ta hensyn til skredfarlige områder i kommunens arealplanlegging
- ▶ Legge til grunn statlige planretningslinjers krav til klima- og energiplanlegging
- ▶ Ha fokus på karbon- og energinytralitet.
- ▶ Tilrettelegge for økt lokal verdiskaping og sysselsetting i produksjon, distribusjon og omsetning av fornybar energi.

5.5. Levende tettsteder

Andøy kommune har i dag fire definerte tettsteder, jf. SSB: Bleik, Åse, Risøyhamn og Andenes. I tillegg kan også Dverberg og Nordmela ansees å ha flere tettstedsfunksjoner. Tettstedene spiller en viktig rolle for å kunne stabilisere folketallet i kommunen, og for framtidig utvikling av disse stedene er det derfor viktig å opprettholde balanse mellom næringsutvikling, tilgang på boliger/boligtomter og forhold som fremmer helse og trivsel.

I fremtiden vil det etterspørres tettsteder med både grønne og urbane kvaliteter. Som kommunesenter er det viktig at Andenes utvikles i en retning som tilfredstiller disse behovene. Derfor vil en egen sentrumsplan for Andenes påbegynnes i løpet av 2020. Det vil være viktig å sikre arealer som kan skape attraktive møteplasser, utearealer og byrom. I tillegg vil vern av arealer som bidrar til positive opplevelser av sentrum og stedsidentiteten være en ressurs for utvikling av et attraktivt kommunesenter.

Strategi:**Andøy kommune skal ha attraktive og funksjonelle tettsteder**

Dette betyr at Andøy kommune skal:

- ▶ Legge til rette for at det skal være mulig å bo både i tettstedene og på bygdene.
- ▶ Legge til rette for levende tettsteder med variert tilbud av boliger og kultur.
- ▶ Legge til rette for kommunal tjenesteyting i hele kommunen.
- ▶ Ta i bruk kultur og kulturarv som ressurs i stedsutviklingsprosjekter.
- ▶ Tilrettelegge for gode medvirkningsprosesser for utvikling av tettstedene.
- ▶ Utarbeide sentrumsplan for Andenes.

6. Kommunen som tjenesteyter

6.1. Utfordringer

Flere av de kommunale tjenestene er lovpålagte, men kommunen står relativt fritt til å velge hvordan disse skal organiseres. I dag består den politiske organiseringen av kommunestyre, formannskap, næringsstyre og landbruksnemnd.

Andøy kommune har ansvaret for sentrale velferdstjenester, herunder finner vi eksempelvis barnehager, grunnskoler, helse- og omsorgstjenester, sosiale- og tekniske tjenester. Formålet med denne delen av samfunnsplanen er å rette fokuset mot hvordan kommunen skal kunne utnytte ressursene sine optimalt for å kunne løse de oppgavene som de har ansvaret for. I tillegg er det sentralt å kunne rette fokuset mot hvordan kommunen og kommunens tjenester kan bygge opp under de sentrale målsettingene i denne planen som er knyttet opp mot befolkningsvekst og en utvikling av nærings- og samfunnsutvikling.

Kommunale tjenester spiller en helt vesentlig rolle i å bidra til at en kommune blir så attraktiv som mulig. Gode kommunale tjenester er blant annet helt sentralt for grupper i samfunnet som Andøy kommune ønsker å trekke til seg. Her kan vi blant annet nevne barnefamilier hvor tjenester som barnehage og grunnskole er av sentral betydning.

Før denne planen sier noe om overordnede mål og strategier for å sikre samsvar mellom tjenester og ressurser så gir vi en kort forklaring på dagens status for sentrale tjenesteområder. Dette er viktig ettersom det har dannet grunnlaget for de fokusområdene som samfunnsdelen til kommuneplanen fremhever. Områdene som er i fokus her er de mest ressurskrevende tjenesteområdene, herunder barnehage, grunnskole og pleie- og omsorgstjenester.

Andøy kommune har en desentralisert barnehagestruktur med totalt 6 kommunale og 2 private barnehager. En desentralisert barnehagestruktur har vært viktig og således politisk prioritert for å kunne sikre et godt tilbud uavhengig hvor du bor på Andøy. Dette har derimot medført at kommunen, per 2016 har et høyere utgiftsnivå enn det behovet for tjenester skulle tilsi. Behovet for denne type tjenester er i all hovedsak vektet opp mot antall barn som en andel av den totale befolkningen. Uavhengig av at barnehagesektoren, sammenlignet med behov og utgiftsnivået i andre kommuner, er ressurskrevende så vil Andøy fortsette å jobbe for et barnehage tilbud som gjør at kommunen blir attraktiv for barnefamilier.

For grunnskolen var ressursutnyttelsen per 2016 mer i tråd med kommunens behov for grunnskole tjenester. Dette skyldes blant annet at Andøy kommune får kompensert for at det er lange avstander i kommunen ettersom økt geografisk avstand gir noe økte rammeoverføringer fra staten. Andøy har en høy andel elever i private skoler, noe som gir en betydelig avkortning i rammetilskuddet. I 2016 var 18% av gruppa 6-15 år i Andøy elever i private skoler, mens andelen på landsbasis er 4,2%.

For pleie- og omsorgssektoren viser tall fra 2016 at den samlede ressursbruken er noe lavere enn det behovet skulle tilsi. For de spesifikke tjenesteområdene innenfor pleie- og omsorg er kostnadene høyere knyttet til hjemmetjenester sammenlignet med institusjonstjenester.

Kommunen har hatt et uttalt mål om at flest mulig skal på hjemme lengst mulig. I dette perspektivet vil det være avgjørende at man fremover får til et bedre samarbeid med blant annet frivillig sektor. I tillegg vil det være avgjørende at man tar i bruk ny teknologi for at man skal kunne håndtere den framtidige eldrebølgen og de utfordringene som det medfører.

Oppsummert har kommunen i 2017 et relativt balansert kostnadsnivå sammenlignet med behovet for de ulike tjenestene. Utfordringen fremover vil være å opprettholde kommunale tjenester i alle deler av kommunen sett i forhold til de rammene man har å forholde seg til. I en situasjon med befolkningsnedgang vil det være svært viktig at man utnytter ressursene optimalt og at man bruker nye og innovative løsninger innenfor alle tjenesteområdene.

6.2. Muligheter

For å løse utfordringene framover og sikre samsvar mellom tjenester og ressursbruk og sikre gode tjenester i framtida, er det nødvendig å satse på følgende mulighetsområder:

- ▶ Økt samarbeid med frivillig sektor
- ▶ Digitalisering - ny teknologi
- ▶ Innovasjon i kommunal tjenesteproduksjon
- ▶ Økt fokus på forebygging

Andøy kommunes mål (jfr. Samskap) er å utvikle kommunen til

- ▶ et attraktivt bosted, spesielt for unge

For barnefamilier vil blant annet tilgang på barnehageplass ha en særskilt betydning for kommunens attraktivitet. Kommunen skal derfor jobbe med sikte på å ha ledig kapasitet gjennom året i kommunens barnehager, for å bidra til å sikre at yrkesaktive med barn ønsker å flytte til kommunen.

7. Kommuneplanens handlingsdel/økonomiplan

Kommuneplanens handlingsdel/økonomiplan er bindeledet mellom kommunens langsiktige strategiske planlegging og den handlingsorienterte planleggingen (jfr. fig. 1 på side 2). Dvs. at dokumentet skal angi ressursfordeling og spesifiserer resultatmål og/eller tiltak som skal gjennomføres for å følge opp mål og strategier i samfunnsdelen.

To forhold betraktes om sentrale for å sikre en god kopling; a) politisk involvering og b) formell struktur for gjennomføring.

Politisk medvirkning

Et gjennomgående trekk ved planarbeidet så langt har vært tydelig politisk engasjement for å forstå plansystemet og sammenhengen mellom de ulike plandokumentene. Utarbeidelse av planstrategi, planprogram og samfunnsdel har blitt gjennomført med sterk politisk involvering.

Dette har videre medført at politikerne har ønsket at samfunnsdelen vedtas sommeren 2018 slik at denne er gjennomført forut for oppstart av revisjonen av arealdelen som skal gjennomføres høsten 2018.

Samfunnsdelen av kommuneplanen kan som følge av vedtak i juni legge føringer på handlingsdelen/økonomiplanen, som igjen kan få reell virkning for politiske vedtak som skal gjennomføres i planperioden. Når arealdelen vedtas bør denne også innlemmes i planverket som skal legge føringer på framtidige økonomiplaner.

Struktur for gjennomføring:

Plan- og bygningsloven setter krav om at samfunnsdelen skal ha en handlingsdel. Handlingsdelen kan både være en helhetlig handlingsdel i tilknytning til kommuneplan, og enkeltstående handlingsdeler i tilknytning til delplaner. Førstnevnte er utfordrende og samfunnsdelen inneholder foreløpig ikke tiltak.

Kommunen vil vurdere overordnede føringer rettet mot handling med bakgrunn i mål og strategier ved sluttbehandlingen av samfunnsdelen (etter den offentlige høringen) og ved sluttbehandlingen av arealdelen. Øvrige mål og strategier som framkommer i dette dokumentet skal utdypes og konkretiseres i kommunedelplaner eller temaplaner på ulike tjenesteområder.

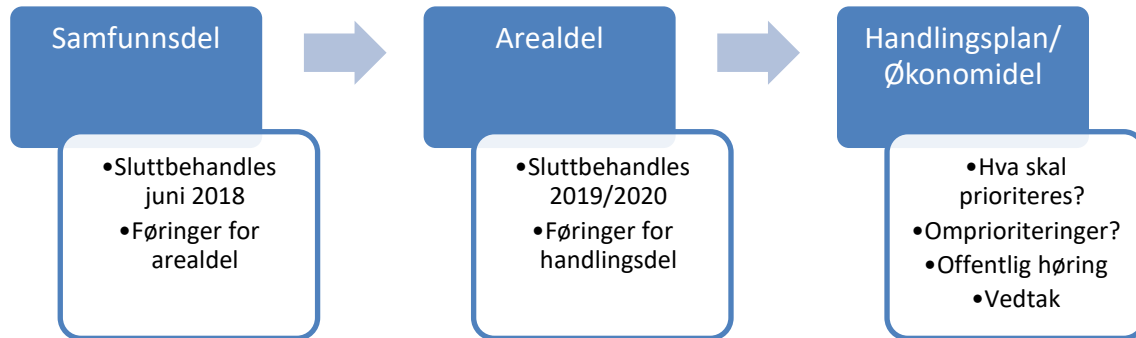
Kommuneplanens handlingsdel omfatter også kommunens planstrategi. Følgende kommunale planer er under arbeid eller vil bli startet opp i 2018 eller senere:

- ▶ Ruspolitisk handlingsplan
- ▶ Anskaffelsesstrategi (revidering)
- ▶ Kommuneplanens arealdel (revidering)
- ▶ Helse- og sosialplan (revidering)
- ▶ Strategisk næringsplan (ny/revidering)
- ▶ Boligsosial handlingsplan
- ▶ Hovedplan avløp
- ▶ Kommunedelplan Andenes
- ▶ IT-plan

Følgende planer rulleres årlig:

- ▶ Økonomiplan
- ▶ Trafikksikkerhetsplan (handlingsdel)
- ▶ Kompetanseplan”

De største sektorene har vært involvert i planarbeidet og kjenner godt til mål og strategier i samfunnsdelen. Videre bør det bør planlegges hvordan kommuneplanen skal gjøres kjent i de ulike delene av organisasjonen

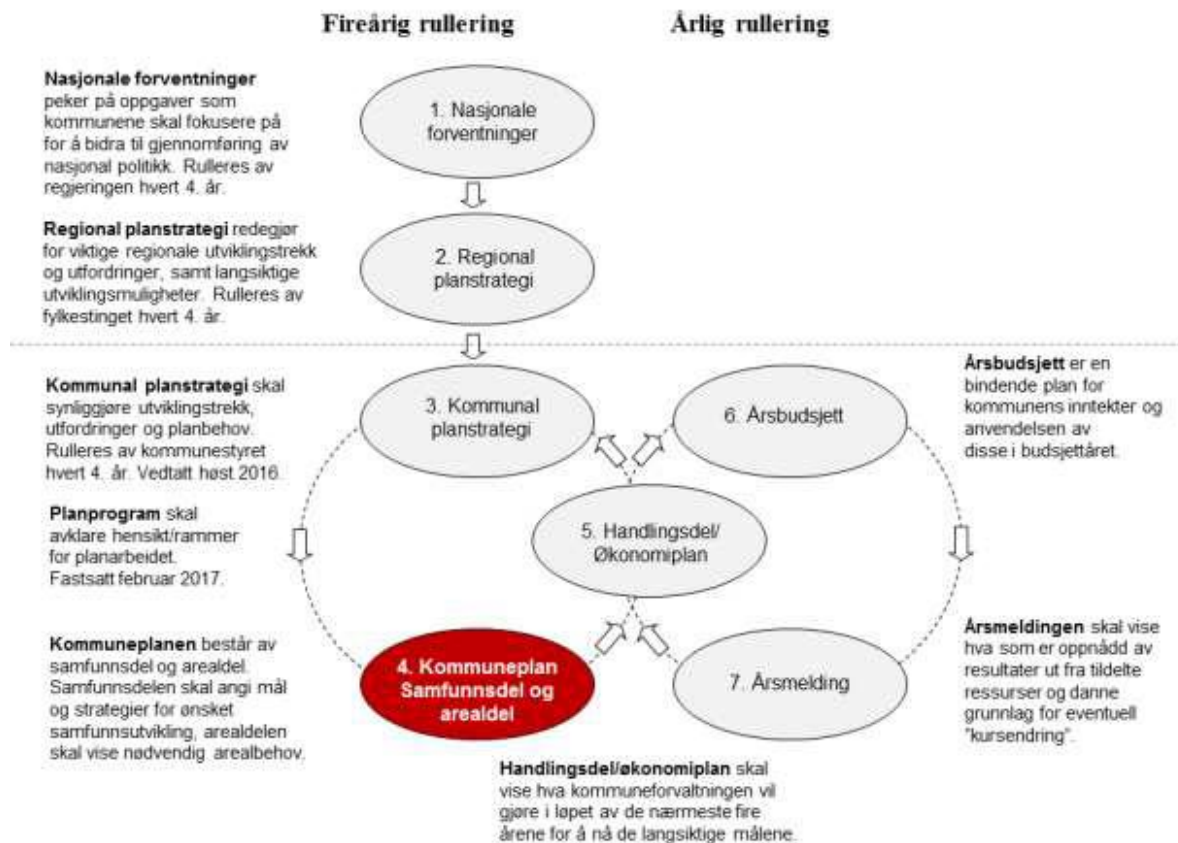

Figur 7: Planprosess mot gjennomføring

8. Lovgrunnlag føringer og bakgrunn

8.1.Lovgrunnlag

Plan- og bygningsloven pålegger kommunen å styre sin samfunnsutvikling stegvis gjennom det kommunale plansystemet. Plansystemet består av en langsiktig del som omhandler utfordringer, mål og strategier (rulleres hvert 4 år) og en handlingsorientert del som rulleres årlig. Det kommunale plansystemet er dermed et styringsverktøy rettet mot gjennomføring.

Figur 8: Overordnede føringer og det kommunale plansystemet.

Boksene 1, 2 og 3 illustrerer vedtatte dokumenter som legger rammer for kommuneplanarbeidet. Rød boks illustrerer kommuneplanarbeidet som er under arbeid, som igjen legger føringer for hvordan man kommer fra «ord til handling» med å avsette nødvendige virkemidler for å gjennomføre politiske prioriteringer i planperioden (boksene 5, 6). Boks 7 omhandler evaluering

8.2.Overordnede føringer

Overordnede føringer for kommuneplanarbeidet legges gjennom nasjonale forventninger, regional planstrategi og kommunal planstrategi. Se figur 9.

Nasjonale forventninger er inndelt i 3 hovedgrupper, som også er gjeldende for fylkestingenes arbeid:

- ▶ Gode og effektive planprosesser
- ▶ Bærekraftig areal- og samfunnsutvikling
- ▶ Attraktive og klimavennlige by og tettstedsområder

Statlige planretningslinjer:

- ▶ Statlig planretningslinje for klima- og energiplanlegging i kommune

- ▶ Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging
- ▶ Rikspolitiske retningslinjer for å styrke barn og unges interesser i planleggingen
- ▶ Stortingsmelding 18. (2016-2017) Berekraftige byar og sterke distrikt.

Regionale føringer.

Foruten fylkesplanen og regional planstrategi legger følgende regionale planer føringer for kommunal planlegging:

- ▶ Fylkesplan 2013 - 2025
- ▶ Utviklingsprogram Nordland (handlingsprogram)
- ▶ Regional planstrategi for Nordland 2016-2020 del 1
- ▶ Regional planstrategi for Nordland 2016-2020 del 2
- ▶ Arealpolitikk i Nordland, kap.7 og 8 i Fylkesplanen
- ▶ Økonomiplan og budsjett
- ▶ IKT-strategi
- ▶ Kommunikasjonsstrategi
- ▶ Strategi for stedsutvikling
- ▶ Regional plan - Klimautfordringene i Nordland, 2011-2020
- ▶ Transportplan Nordland 2013-2024
- ▶ Regional transportplan Nordland 2018 - 2029
- ▶ Politikk for marin verdiskaping i Nordland

8.3. Veiledere.

I denne planprosessen har vi benyttet Regjeringens veileder «Kommuneplanprosessen - Samfunnsdelen - handlingsdelen». Også Sametingets planveileder er benyttet.

8.4.Samfunnsdelens hovedtrekk

Dette dokumentet omhandler kommuneplanens samfunnsdel og legger rammer for kommunens helhetlige planlegging gjennom definering av hovedutfordringer og prioritering av satsingsområder. Samfunnsdelen legger også føringer for sektorenes virksomhet og gir grunnlaget for overordnede strategier i arealdelen.

Revidering av kommunens arealdel vil starte høsten 2018.

8.5. Medvirkning

Det har i løpet av planprosessen vært lagt til rette for bred politisk medvirkning for å sikre politisk forankring av planarbeidet. Videre har særskilte grupper, kommunens administrasjon og ungdomsrådet medvirket.

I løpet av planprosessen har det blitt avholdt 2 møter med styringsgruppen (utvidet formannskap).

I arbeidet med samfunnsdelen er det gjennomført workshops innenfor områdene:

- ▶ Utvikling og vekst
- ▶ Gode levekår
- ▶ Klima og miljø
- ▶ Samsvar mellom kommunens tjenester og ressurser

Til disse workshopene er et bredt spekter av politikere, næringsliv og lag/foreninger invitert til å delta. Det er gjennomført 4 work shops for å få innspill til utfordringer og løsninger innenfor disse områdene. I alle disse gruppene har det også blitt diskutert hvilke mål kommunen bør sette seg og det har blitt invitert til å komme med forslag til Andøy kommune sin nye visjon.

Andøy kommune har i løpet av planprosessen vært gjennom en spesiell situasjon i og med at Stortinget vedtok å legge ned Andøya Flystasjon fra 31/12-2022. Omstillingsprogrammet Samskap til Andøy kommune har mobilisert stor medvirkning og kunnskap fra dette arbeidet er inkludert i denne planen.

Det er gjennomført samtale med samiske interesser om næringssspørsmål. Muntlige tilbakemeldinger fra kontakt med representanter fra disse gruppene er tatt med i planarbeidet. Videre er lag og foreninger, samt bygdeutvalg tilskrevet direkte.

Det er gjennomført to åpne folkemøter, et på Andenes og et på Dverberg ved oppstart av planarbeidet for å få innspill i en tidlig fase. I fbm. utlegging av planforslaget til høring/ettersyn Ble det gjennomført to nye folkemøter, et på Andenes og et i Risøyhamn. Dette for at innbyggerne i kommunen skulle få mulighet til å medvirke til planarbeidet.

Planen har i tillegg vært på høring for å sikre innspill og kvalitetssikring av innholdet.